

'Voor dit sterke, brede en productieve ras moest een markt zijn'

Tien jaar Fleckvieh

Fokkerijorganisatie Bayern Genetik viert in juni het tienjarig jubileum van Fleckvieh in Nederland. Volgens voorman Stef Beunk haalden de veehouders het ras in 2004 zelf naar Nederland. „Veel boeren willen eigenlijk hetzelfde: makkelijke koeien met veel melk. En na de introductie van Fleckvieh op een bedrijf gaat het makkelijker.”

Fleckvieh is inmiddels niet meer weg te denken als serieuze optie voor veehouders die willen gaan kruisen. Hoe anders was dat nog maar tien jaar geleden, toen het ras bij het gros van de Nederlandse veehouders nog volslagen onbekend was. Pas in 2004 kwam er voorzichtig vraag naar het dubbeldoelras, nadat enkele boeren uit Oost-Nederland een kijkje over de grens hadden genomen. In de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen werkten veehouders namelijk al jaren met succes met het Zuid-Duitse Fleckvieh.

Baanbrekend artikel

Een baanbrekend artikel van redacteur

Erik Colenbrander in dit blad in maart 2004 zwenelde de vraag verder aan. In het artikel werd de veestapel van Karl-Josef Vermöhlen uit Sonsbeck beschreven. Ondanks de zware bespiering waren zijn 100 Fleckvieh-koeien goed voor een rollend jaargemiddelde van maar liefst 10.743 kilo melk met 4,02 procent vet en 3,48 procent eiwit.

Vermöhlen gaf de bespiering juist als verklaring voor de hoge productie. „Daardoor is de Fleckvieh-koe fitter in het eerste deel van de lactatie. Zodra de periode van de negatieve energiebalans ontstaat, gaat de Fleckvieh-koe spierweefsel aanwenden om het energietekort teniet te doen. De verbranding van lichaamsvet neemt veel minder grote vormen aan dan bij

een Holstein-koe. Een Fleckvieh-koe vermagert niet in korte tijd en vervet ook niet zo snel, terwijl de Holstein-koe dat wel doet. Door de omzetting van vetreserves vergiftigt de koe zichzelf”, aldus de veehouder. Het artikel is terug te lezen op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine.

Stef Beunk

Vooraf in Oost-Nederland steeg het aantal veehouders dat Fleckvieh gebruikte gestaag. Reden voor de Zuid-Duitse KI-organisatie München-Grub om een Nederlandse vertegenwoordiger te zoeken. Ze kwamen uit bij Stef Beunk, die, na een dienstverband

Bayern Genetik-
vertegenwoordiger
Stef Beunk met een
Fleckvieh-koe in Zuid-
Duitsland.

Knallen in Halle

Van dinsdag 3 tot en met donderdag 5 juni vindt voor het eerst de Land- & Tuinbouwbeurs Achterhoek plaats op het voormalige terrein van de eerste Zwarte Cross in Halle (Kuiperstraat). Bayern Genetik zal daar acte de présence geven onder het motto 'Knallen in Halle'. De fokkerijorganisatie zal er in samenwerking met Veehandel Kuenen maar liefst 40 stuks Fleckvieh demonstreren en directeur Thomas Grupp verzorgt er lezingen. Ook komen twee Nederlandse veehouders uit Denemarken hun ervaringen vertellen over Fleckvieh en Compact voeren „Het wordt een feest met Beierse muziek, bier en Bratwurst“, aldus voorman Stef Beunk. De openingstijden van de beurs zijn van 13.00 tot 22.00 uur.

Copyright foto

Fokstier BFG Round Up werd onlangs op elfjarige leeftijd gedemonstreerd op de show van Bayern Genetik. Hij werd getoond als voorbeeldstier, evenals koeien van het type dat de fokkerijorganisatie voor ogen staat.

van 25 jaar bij CR Delta en haar voorgangers, inmiddels voor een communicatiebureau actief was. „Ik was toe aan een nieuwe uitdaging“, verklaart hij die overstap, „maar ik bleef belangstelling voor koeien houden.“ Beunk veranderde daarom opnieuw van baan. „Ik had nog nooit een rietje sperma verkocht, maar raakte overtuigd van de sterke, brede en productieve Fleckvieh-koeien. Daar moest een markt voor zijn.“

Beunks eerdere functie bij CR Delta bestond uit het promoten van het MRIJ-ras en het roodbontfokprogramma in binnen- en buitenland. „Wat mij daarbij opviel, was dat MRIJ-bedrijven het bedrijfseconomisch zo goed deden. Bedrijven met dubbeldoelkoeien haalden stevast het hoogste saldo.“ De vertegenwoordiger herinnert zich een reis van de directie van Holland Genetics, onderdeel van CR Delta, in het jaar 2000 naar München-Grub. „Ze zagen daar koeien van 10.000 tot 11.000 kilo melk en met veel bespiering. Toenmalig CR Delta-directeur Jacob Chardon sprak daar de historische woorden: 'Nu zouden we eigenlijk naar huis moeten gaan en alle zwartbonte koeien moeten omruilen tegen deze koeien. Hiermee kun je geld verdienen', zo heeft München-Grub-directeur Thomas Grupp me verteld.“

Niet zonder slag of stoot

Voor 2004 vermarktte importeur GGI-Holland al Fleckvieh-sperma in Nederland, zij het

mondjesmaat. Het sperma kwam van Spermex, een samenwerkingsverband van Duitse Brown Swiss- en Fleckvieh-KI's, waar München-Grub destijds uitstapte. Beunks organisatie besloot namelijk zelf het heft in handen te nemen en stond voor het eerst met een klein standje op de NRM van 2004. „Overigens hebben we nog steeds een goede samenwerking met GGI-Holland, want we verkopen ook sperma van hun stieren“, aldus Beunk.

Hoewel er veel enthousiasme was onder de veehouders, ging de introductie van Fleckvieh in Nederland voor Beunk niet zonder slag of stoot. „Eerst lachen ze je uit en uiteindelijk gaan ze je kopiëren en zeggen ze dat ze een veel beter product hebben“, grinnikt Beunk.

Koei'n kiek'n

De belangstelling voor Fleckvieh nam hand over hand toe. Bussen vol boeren gingen in de beginjaren de grens over om de ervaringen van hun Duitse collega's te horen, stevast met de immer enthousiaste Stef Beunk uit het Achterhoekse Beltrum als reisleader. Beunk begeeft zich graag tussen de veehouders en spreekt ook hun taal, althans die van de veehouders in oostelijk Nederland. 'Koei'n kiek'n' was het concept dat hij bedacht ter vervanging van de reizen naar Duitsland. De Nederlandse pioniers hadden inmiddels zelf Fleckvieh-koeien en openden hun deuren voor belangstellende collega's. „Het liefst laat ik de boer zelf het verhaal vertellen, gewoon op zijn

bedrijf en tussen de koeien.“

De inmiddels 58-jarige Beunk is tien jaar lang de enige buitenlandse medewerker van Bayern Genetik, de huidige naam van KI München-Grub, geweest. Hij bracht eerst zelf het sperma naar de vooral regionaal actieve KI's in Nederland, die het vervolgens bij de boeren bezorgden. Een taak die de distributieorganisatie Fleckviehkoeien BV inmiddels heeft overgenomen. Beunk kwam tijd tekort en heeft daarom sinds kort een Nederlandse collega, Arend Zendman, die voor het relatiebeheer en de structuur gaat zorgen. „Arend regelt ook het financiële gedeelte, ik ben geen penningmeester“, lacht Beunk. De Achterhoeker ziet zichzelf als aanjager en promotor en in alle bescheidenheid ook als de fokkerijspecialist. Beunk bedient ook België, Luxemburg, Frankrijk en Denemarken en gaat binnenkort naar Engeland. „Daar is veel te winnen. En in Nederland gaan we het 'koei'n kiek'n' vaker oppakken.“

Lage startproductie

Naarmate het Fleckvieh zich verder verspreidde over Nederland, kwam er ook steeds meer kritiek, zowel positieve als negatieve. De dieren zijn weliswaar sterk en gezond, maar in productie stellen ze nog weleens teleur, zeker als er na de eerste kruising wordt doorgekruist met het dubbeldoelras. „Je hebt wel eens wat geduld nodig“, erkent Beunk. „Fleckvieh-vaarzen beginnen vaak voorzichtig, maar ▶

'We gebruiken al twee jaar geen droogzetters meer'

Jan Jansen uit Aalten (GD) bezocht naar aanleiding van de bedrijfsreportage in het Melkvee Magazine van maart 2004 het bedrijf van Karl-Josef Vermöhlen in het Duitse Sonsbeck en was snel overtuigd. Jansen past sindsdien een verdringingskruising met Fleckvieh toe en melkt inmiddels de eerste F3-vaarzen. Met een rollend jaargemiddelde van de 82 koeien van 8.947 kilo melk met 4,23 procent vet en 3,52 procent eiwit blijft de productie prima op peil. De productiekenmerken hebben weliswaar de

aandacht binnen de fokkerij, maar de gezondheidskenmerken niet minder.

In Duitsland worden derdekalfs koeien opnieuw gekeurd. „Gunstig scorende stieren gebruiken we ruimschoots, dat zijn doorgaans ook stieren met goede aanhoudingspercentages“, aldus Jansen. De veehouder gebruikt naast stieren van Bayern Genetik ook Oostenrijks Fleckvieh.

Jansen is tevreden over het exterieur van zijn koeien en merkt op dat de gezondheidskenmerken beter

zijn. „We gebruiken al twee jaar geen droogzetters meer en ook geen OrbeSeal. Het aantal dierdagdoseringen bedroeg vorig jaar 0,41 en het tankcelgetal ligt rond de 100. Verder is 70 tot 80 procent na één inseminatie drachtig en gebruiken we praktisch nooit hormoonpreparaten.“ Jansens krachtvoergebruik bedraagt 20 kilo per 100 kilo melk en de omzet en aanwas 5 à 6 cent. Belangstellende veehouders kunnen op 16 juli 'Koei'n kiek'n' aan de Gendringseweg 37a in Aalten.

'Vanaf de derde lijst komt de melk er goed onder'

Harm van de Laar uit Gemert (NB) vond zijn Holsteins te smal worden en zocht een ander type koe. „Ik moet het werk alleen rondzetten, dus besloot ik over te stappen op Fleckvieh.“ Van de Laar koos voor de eerste kruising stieren met goede benen, veel bespiering, hoog eiwit en goede fitnesskenmerken en dat is hem goed bevallen. De oudste kruislingen zijn inmiddels zevendekalfs. De Brabander past de verdringingskruising toe met behulp van het aAa-systeem. De productie bedraagt 8.500 kilo melk met 4,30 procent vet en 3,70 procent eiwit. „Ze geven niet minder melk dan de Holsteins, maar starten wel rustiger. Vanaf de derde lijst komt er echt goed melk onder. Ook zijn

ze persistenter, na 100 dagen begint de lactatiewaarde te stijgen.“

Van de Laar melkt 130 koeien met twee robots en past weidegang toe. Hij gebruikt geen droogzetters en realiseert een celgetal van tussen de 150 en 180. „De koeien hebben kwaliteitsuiers die nauwelijks zucht vormen. Het aantal dierdagdose-ringen bedroeg vorig jaar 0,6“, aldus de veehouder. De tussenkalftijd bedraagt 375 dagen en het vervangingspercentage is 15. „De koeien hebben een perfecte kruisvorm, breed en hellend met een staart die er bovenop ligt. Fleckvieh-koeien zijn gezonde koeien die oud kunnen worden en halen zo op den duur ook hun liters.“

hebben een goede progressie naarmate ze ouder worden.“

Overigens blijkt het ook niet zo dat Beunk puur en alleen de verdringingskruising – hij noemt het zelf een veredelingskruising – met Fleckvieh voorstaat. „Als een koe te zwaar dreigt te worden, kun je gerust een paring met Holstein maken. Fleckvieh beschikt over de kracht, de vruchtbaarheid en de uiergezondheid. De Holstein is ongeëvenaard in melkproductie en heeft de uivorm. Maak daar als boer een mooie mix van.“ Beunk adviseert om in de eerste kruising maximaal gebruik te maken van de heterosis. „Selecteer op kenmerken met een lage erfelijkheidsgraad als uiergezondheid, vruchtbaarheid en levensduur en maak gebruik van de genetische overwaarde van de Holsteins. Daarmee bedoel ik dat sommige Holstein-koeien nog meer hadden kunnen geven als ze sterker waren geweest.“ Bayern Genetik kiest bewust niet voor een derde ras. „Dertig jaar ervaring in kruisen leert ons dat een mix van Holstein en Fleckvieh het beste resultaat oplevert. „Maar het is prima als een boer een derde ras wil proberen natuurlijk.“

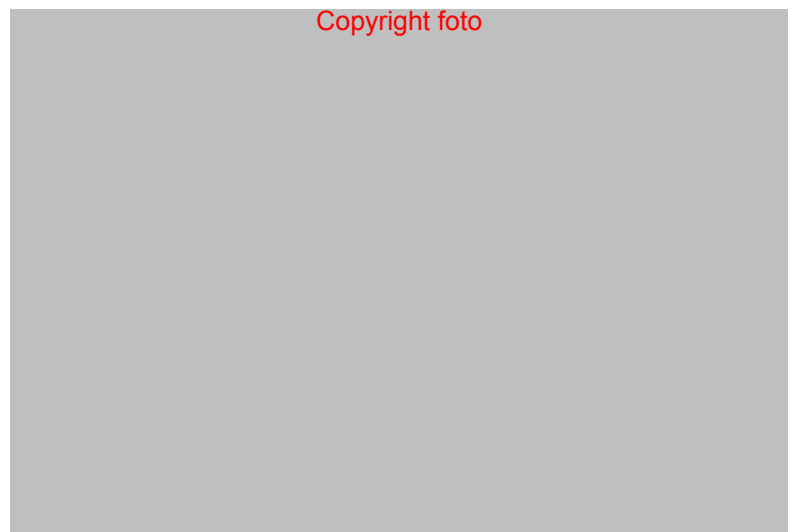
Eigen kracht

De sterke zuigreflex noemt Beunk wel een nadeel van het ras, al is het volgens hem slechts 'een 5 euro probleem'. „Pakweg 10 procent moet een neusring dragen, al ligt

dat ook aan de huisvesting en voeding. Je kunt de problemen voor een deel voorkomen door een milkbar met een klein speentje. Die heeft een langzamere melkafgifte, waardoor de kalveren vaker moeten drinken en de vertering beter is. Wat op latere leeftijd helpt, is grover ruwvoer verstrekken, waardoor ze vaker herkauwen en meer verzadigd raken.“ Beunk zegt een eerlijk verhaal te willen vertellen en gaat daarbij van eigen kracht uit. Het is hem dan ook een doorn in het oog dat de voor de fokwaardeschatting verantwoordelijke stichting GES nog steeds fokwaarden van Fleckvieh-stieren op Holstein-basis publiceert. „Je kunt geen Fleckvieh-vaarzen op Holstein-basis keuren en bovendien is Fleckvieh een dubbeldoelras en Holstein niet. Je gaat toch ook geen truck met een sportwagen vergelijken.“ Iets anders waar Beunk zich aan stoort, is het veelvuldige 'fotoshoppen' bij foto's van koeien en stieren. De foto's worden soms zo erg bewerkt en de dieren 'geperfectioneerd', dat ze in het echt nauwelijks nog herkenbaar zijn. „Wij manipuleren geen foto's. Alleen het halstertouw wordt 'weggeshopt', maar we laten speentjes niet rechtzetten.“

Functioneel

„Als je het elegante van de Holstein wilt, moet je niet met Fleckvieh beginnen“, adviseert

Fleckvieh-kruisling Mia 77 (v. BFG Round Up) van de familie Walvoort in Zelhem werd onlangs verkozen tot algemeen kampioene van de videokeuring van VVB Silvolde. De vaars produceert in 305 dagen 9.841 kg melk met 4,57 procent vet en 3,67 procent eiwit, goed voor een lactatiewaarde van 154. Het celgetal bedraagt 46. De koe is begin juni te bezichtigen op de beurs in Halle.

Beunk. Bij Bayern Genetik moeten de koeien in eerste instantie functioneel zijn, 'daarna komt het mooie pas'. „Kijk naar de natuur. Elk vrouwelijk dier in de natuur heeft een hellend kruis, ze moet haar jong snel ter wereld kunnen brengen, anders gaat ze dood. Een oplopend kruis is er alleen om een hoog achteruier beter te laten zien“, aldus Beunk. „Fleckvieh heeft geen hoog aangesloten uiers, maar wel uiers van een goede textuur die goed weg melken en weinig zucht vormen. Het is belangrijk dat het achterstel van de koe lang en breed is met voldoende ruimte. Dan blijft de uier er goed onder.“ Stef Beunk heeft naar eigen zeggen een goede leerschool gehad aan CR Delta. „Veel boeren willen eigenlijk hetzelfde, namelijk makkelijke koeien met veel melk. En na de introductie van Fleckvieh op een bedrijf gaat het inderdaad makkelijker. Als een boer mij vertelt dat hij het plezier in zijn werk terug heeft gekregen sinds hij Fleckvieh-koeien melkt, dan haal ik daar mijn voldoening uit. Alleen een boer weet wat hij er voor moet doen om tot bepaalde resultaten te komen.“ ■

Reportage

Lees de reportage uit het Melkvee Magazine van maart 2004 over het Fleckvieh-bedrijf van Karl-Josef Vermöhlen uit het Duitse Sonsbeck op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine.

'Fleckvieh geeft net zoveel melk als je ze voert'

Reyer Paul uit Wezup (DR) is naar eigen zeggen al dertig jaar op zoek naar de ideale koe en probeerde bij zijn zoektocht maar liefst negen rassen. „Op een gegeven moment hoorde ik Bayern Genetik-directeur Thomas Grupp spreken. Het was precies wat ik zocht. We zijn alles gaan insemineren met Fleckvieh en doen dat nog steeds.“ Paul melkt 90 koeien, waarvan nog één Holstein, drie MRIJ's en de rest Fleckvieh. De meeste daarvan dragen inmiddels een 75 procent Fleckvieh-

bloedvoering. De productie bedraagt 8.000 kilo melk met 4,70 procent vet en 3,80 procent eiwit. „Fleckvieh geeft net zoveel melk als je ze voert“, meent Paul.

„Soms hebben ze een dikke kont en geven ze nog veel melk ook.“

Problemen als (slepde) melkziekte en leververvetting komen niet meer voor. „Laten we zeggen dat we 80 procent van de eerdere problemen rond het afkalven kwijt zijn“, stelt Paul. Het was de reden dat hij de tussenkalftijd

eerder bewust liet oplopen. Tegenwoordig bedraagt de gemiddelde tussenkalftijd 380 dagen en het inseminatiegetal 1,3 à 1,4. Het celgetal is gezakt van 200 naar 120 à 130. Paul maakt gebruik van Fleckvieh-paringsadvies volgens het Harmony Model en is tevreden over het exterieur. „Als je de goede stieren gebruikt, krijg je heel goede, bruikbare uiers.“ Een belangrijk gegeven is verder dat de omzet en aanwas is verdubbeld. „Gedwongen afvoer is er eigenlijk niet meer.“